

Nd.
um æskulýðsmál.

16. Frumvarp til laga

[16. mál]

(Lagt fyrir Alþingi á 90. löggjafarþingi, 1969.)

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Tilgangur þessara laga er að setja reglur um opinberan stuðning við æskulýðsstarfsemi.

Þeir aðilar, sem njóta skulu stuðnings samkvæmt lögum þessum eru:

1. Félög, er vinna að æskulýðsmálum á frjálsum áhugamannagrundvelli, enda byggist félagsstarfsemin fyrst og fremst á sjálfboðastarfi og eigin fjárframlögum félagsmanna.
2. Aðrir aðilar, er sinna einkum velferðarmálum ófélagsbundins æskufólks í skipulögðu starfi.

Lögin taka til íþrótt- og bindindisstarfsemi og félags- og tómstundastarfsemi í skólum, að svo miklu leyti sem við á og önnur lög og aðrar reglur gilda ekki þar um.

Lögin miðast einkum við æskulýðsstarfsemi fyrir ungmenni á aldrinum 12—20 ára.

II. KAFLI

Stjórn æskulýðsmála.

2. gr.

Menntamálaráðuneytið fer með yfirstjórn þeirra æskulýðsmála, sem lög þessi fjalla um.

Stofna skal Æskulýðsráð ríkisins, skipað fimm mönnum. Ráðherra skipar formann ráðsins án tilnefningar. Þrír menn skulu tilnefndir af aðildarsamtökum Æskulýðssambands Íslands og öðrum hliðstæðum æskulýðssamböndum, samkvæmt nánari ákvæðum í reglugerð. Einn maður skal tilnefndur af Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Sömu reglur gilda um varamenn. Skipunartími er þrjú ár.

3. gr.

Hlutverk Æskulýðsráðs ríkisins er:

1. Að skipuleggja og samræma opinberan stuðning við æskulýðsstarf í landinu og örva starfsemi þeirra samtaka, sem að æskulýðsmálum vinna.
2. Að leitast við að samræma æskulýðsstarfsemi félaga, skóla og sveitarfélaga og stuðla að samvinnu þessara aðila um æskulýðsmál og efla þá til sameiginlegra átaka um lausn ákveðinna verkefna.
3. Að gera tillögur til menntamálaráðuneytisins um fjárveitingar til æskulýðsmála. Tillögur skulu berast ráðuneytinu fyrir 1. júní ár hvert.
4. Að efna til umræðufunda og/eða ráðstefna um æskulýðsmál eigi sjaldnar en einu sinni á ári.
5. Að safna gögnum um æskulýðsmál hérlendis og erlendis, fylgjast með þróun þeirra mála og láta í té umsagnir til stjórnvalda um mál, er varða æskulýð og æskulýðsstarfsemi. Ráðið hlutist til um, að fram fari fræðilegar rannsóknir á sviði æskulýðsmála.
6. Að sinna öðrum verkefnum, sem talin eru í lögum þessum eða ráðuneytið kann að fela því.

Menntamálaráðherra setur Æskulýðsráði ríkisins starfsreglur, þar sem verkefni ráðsins skulu rakin ítarlegar og fyllra en gert er í lögum þessum.

Kostnaður við störf ráðsins greiðist úr ríkissjóði.

4. gr.

Menntamálaráðherra skipar æskulýðsfulltrúa ríkisins að fengnum tillögum Æskulýðsráðs ríkisins, og greiðast laun hans úr ríkissjóði samkvæmt hinu almenna launakerfi ríkisstarfsmanna. Fulltrúinn skal annast framkvæmdastjórn fyrir ráðið og gegna öðrum þeim störfum að æskulýðsmálum, sem ráðherra felur honum með erindisbréfi.

5. gr.

Heimilt skal að stofna æskulýðsnefndir eins eða fleiri sveitarfélaga. Skulu starfsreglur þeirra samþykktar af sveitarstjórn og staðfestar af Æskulýðsráði ríkisins.

III. KAFLI

Stuðningur við félags- og tómsundastarfsemi.

6. gr.

Þjálfun leiðbeinenda.

Stuðningur ríkissjóðs við félags- og tómsundastarfsemi skal meðal annars fólgin inn í þátttöku í kostnaði við þjálfun leiðbeinenda.

Menntamálaráðuneytið setur reglur um leiðbeinendabjálfun, að fengnum tillögum Æskulýðsráðs ríkisins.

7. gr.

Menntun æskulýðsleiðtoga.

Æskulýðsráð ríkisins gengst fyrir því, að haldin séu námskeið fyrir æskulýðsleiðtoga. Skulu námskeið þessi, ef ástæða þykir til, haldin í samráði við Kennarskóla Íslands eða Íþróttakennaraskóla Íslands. Allur kostnaður við námskeiðin greiðist úr ríkissjóði.

Menntamálaráðuneytið setur reglur um námskeið þessi, þar sem m. a. skal ákveða lágmarkstölu þátttakenda, inntökuskilyrði, námsgreinar og próf.

Heimilt skal að styrkja efnilega æskulýðsleiðtoga til framhaldsnáms og þjálfunar erlendis, eftir því sem fjárveitingar leyfa.

8. gr.

Sumarbúðir og útivistarsvæði.

Heimilt skal að veita viðurkenndum aðilum styrki:

- a) til sumarbúðastarfsemi fyrir æskufólk og
 - b) til að laga og bæta aðstæður á ákveðnum útivistarsvæðum.
- Um framangreinar styrkveitingar skulu settar sérstakar reglur.

9. gr.

Önnur starfsemi í þágu æskufólks.

Heimilt skal að styðja einstök verkefni í þágu æskufólks, þ. á m. nýjungar og tilraunir í æskulýðsstarfi, svo og ráðstafanir, sem miða að lausn sérstakra æskulýðsvandamála, er skapast kunna.

IV. KAFLI

Stuðningur bæjar- og sveitarfélaga við æskulýðsmál.

10. gr.

Samband íslenzkra sveitarfélaga semur í samráði við sveitar- og bæjarstjórnir og borgarstjórn Reykjavíkur reglur um stuðning þessara aðila við æskulýðsmál, en menntamálaráðherra staðfestir reglurnar. Skal stuðningur þessara aðila m. a. ná til þátttöku í kostnaði við störf leiðbeinenda, tækjakaup og húsnæði.

V. KAFLI

Reglugerð og gildistaka.

11. gr.

Menntamálaráðuneytið setur reglugerð um framkvæmd þessara laga. Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Menntamálaráðherra, dr. Gylfi Þ. Gíslason, skipaði 20. desember 1963 nefnd til að semja frumvarp til laga um æskulýðsmál. Var frumvarp það, sem nefndin samdi, lagt fyrir Alþingi 1967—68, en hlaut ekki afgreiðslu. Málið var tekið upp sem þingmannafrumvarp á þinginu 1968—69, en hlaut ekki heldur afgreiðslu.

Frumvarpið hefur nú verið endurskoðað og gerðar á því nokkrar breytingar. Eru þær í samræmi við það, sem samkomulag virtist vera um í menntamálanefnd neðri deildar, er hún fjallaði ítarlega um málið. Einnig er tekið tillit til fjárhagssjónarmiða með því að draga úr þeim kostnaði, sem frumvarpið gæti haft í för með sér, ef að lögum yrði.

Helztu beytingar, sem nú hafa verið gerðar frá upphaflega frumvarpinu, eru þessar:

Við 1. gr.

Felld hefur verið niður málsgrein, sem var í frv. og hljóðaði svo: „Heimilt er að styðja frjálsa félags- og tómstundastarfsemi í skólum, sem ekki er takmörkuð við nemendur viðkomandi skóla.“ Hefur þetta ákvæði eigi þótt fullljóst, en í þess stað er lagt til, að félags- og tómstundastarfsemi í skólum verði bætt við næstu málsgrein. Segir þar, að löggin taki til „þróttá- og bindindisstarfsemi og félags- og tómstundastarfsemi í skólum, að svo miklu leyti sem við á og önnur lög eða aðrar reglur gilda ekki þar um.“

Þá hefur aldursmarkinu 21 árs í síðustu málsgrein verið breytt í 20 ár með tilliti til nýlegra lagabreytinga um kosningarétt o. fl.

Við 5. gr.

Í 5. gr. upphaflega frv. var ákvæði um stofnun æskulýðsráða í öllum kjördæmum landsins. Þessi hugmynd hefur þótt orka tvímælis, þar sem kjördæmin séu yfirleitt ekki hentugar einingar fyrir æskulýðsstarfsemi. Þessi grein hefur því verið felld niður.

Í 6. gr. frv., sem nú verður 5. gr., var ákvæði um æskulýðsnefndir sveitarfélaga. Hefur henni verið breytt, þannig að heimilt skuli að stofna æskulýðsnefndir „eins eða fleiri sveitarfélaga“. Hér er gert ráð fyrir, að sveitarfélög geti sameinast um starfsemi í æskulýðsmálum, eins og þegar eru dæmi um. Er þá ekkert því til fyrirstöðu, að sveitarfélag heils kjördæmis geti tekið saman höndum, ef það þykir henta. Með þessari skipan eru mestar líkur á, að skipulag æskulýðsstarfseminnar verði í samræmi við aðstæður á hverjum stað um land allt.

Aðrar breytingar á 5. gr. (áður 6. gr.) eru afleiðing af niðurfellingu fyrri 5. gr.

Við 6. gr.

Í 7. gr. upphaflega frumvarpsins, sem er 6. gr. þessa frumvarps, var stofnað til allmikilla hugsanlegra útgjalda fyrir ríkissjóð með þeim orðum, að stefnt skuli að því, að ríkissjóður greiði allt að 50% af kostnaði við þjálfun leiðbeinenda og 50% af launagreiðslum til þeirra.

Enda þótt þetta sé æskileg skipan mála, verður af fjárhagsástæðum að ganga skemmra að þessu sinni. Er því lagt til, að greinin orðist svo:

„Stuðningur ríkissjóðs við félags- og tómstundastarfsemi skal meðal annars fólgin í þátttöku í kostnaði við þjálfun leiðbeinenda.

Menntamálaráðuneytið setur reglur um leiðbeinendabjálfun, að fengnum tillögum Æskulýðsráðs ríkisins.

Við 8. gr.

Í 8. gr., sem var áður 9. gr., er felld niður önnur málsgrein, sem hljóðaði svo: „Enn fremur skal heimilt að styrkja landssambönd til þátttöku í alþjóðlegum æskulýðsmótum og öðru æskulýðsstarfi, þegar ástæða þykir til og fjárveitingar leyfa.“

Breyting á fyrirsögn er í samræmi við þetta.